

Ministerie van Justitie

Directoraat-Generaal Wetgeving, Internationale Aangelegenheden, en
Vreemdelingenzaken

Directie Vreemdelingenbeleid

Postadres: Postbus 20301, 2500 EH Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Bezoekadres

Schedeldoekshaven 100
2511 EX Den Haag
Telefoon (070) 3 70 79 11
Fax (070) 3 70 79 72
www.justitie.nl

Onderdeel	Directie Vreemdelingenbeleid	Bij beantwoording de datum en ons kenmerk vermelden. Wilt u slechts één zaak in uw brief behandelen.
Datum	5 juni 2007	
Ons kenmerk	5454503/06/DVB	
Uw kenmerk	2060700150	
Bijlage(n)	1	
Onderwerp	Vragen van het lid Lambrechts (D66) over de behandeling van gedetineerde illegalen (ingezonden 21 september 2006)	

Hierbij zend ik u de antwoorden op de schriftelijke vragen van het toenmalige kamerlid Lambrechts (D66) over de behandeling van gedetineerde illegalen.

De Staatssecretaris van Justitie,

Antwoorden van de Staatssecretaris van Justitie op vragen van het kamerlid Lambrechts (D66) over de behandeling van gedetineerde illegalen (ingezonden 21 september 2006).

Vraag 1

Wat is uw reactie op de kritiek in het onderzoek van professor Van Kalmthout 1) op het (Nederlandse) beleid ten aanzien van gedetineerde illegalen?

Antwoord 1

De resultaten van het onderzoek zijn gepubliceerd in het rapport "Foreigners in European Prisons," onder redactie van A.M. Van Kalmthout, F. Hofstee-Van der Meulen en F. Dünkel (Nijmegen: Wolf legal Publishers, 2007). Uit het hoofdstuk dat gaat over de situatie in Nederland blijkt dat de detentie van buitenlandse gevangenen in Nederland in overeenstemming is met de internationale en nationale wettelijke bepalingen omtrent detentie. Wel noemt het rapport een aantal nadelen die buitenlandse gevangenen zouden ondervinden ten opzichte van Nederlandse gevangenen. Wanneer het illegalen betreft, hebben de genoemde nadelen veelal betrekking op het gegeven dat zij na hun detentie niet terugkeren in de Nederlandse samenleving, maar uitgezet zullen worden naar het land van herkomst. In de aanbevelingen wordt onvoldoende onderkend dat onder dergelijke omstandigheden het bieden van faciliteiten die gericht zijn op reïntegratie in de Nederlandse samenleving, zoals verlof en plaatsing in een beperkt beveiligde inrichting, niet voor de hand ligt.

Vraag 2

Hoeveel illegalen zijn er naar schatting momenteel in Nederland? Hoeveel illegalen zitten er momenteel in de cel? Hoeveel daarvan zijn uitgeprocedeerde asielzoekers?

Antwoord 2

Uit het in 2006 verschenen onderzoeksrapport "Een schatting van het aantal in Nederland verblijvende illegalen in 2005" blijkt dat het aantal illegale vreemdelingen in Nederland in de periode april 2005–april 2006 afgerond tussen de 75.000 en 185.000 bedraagt. Hieronder bevinden zich bij benadering tussen de 62.500 en 115.000 niet-Europese illegalen en tussen de 12.000 en 70.000 Europese illegalen. De onderzoekers schatten tevens dat 10% van de niet-Europese illegalen een asielachtergrond heeft in de zin dat zij in het laatste jaar voor staandehouding in een asielprocedure hebben gezeten.

Momenteel verblijven er circa 1350 personen in vreemdelingenbewaring.

Vraag 3

Herkent u het beeld dat illegalen in Nederlandse detentiecentra slechter behandeld worden dan andere gedetineerden?

Vraag 4

In hoeverre is het beleid aangaande gedetineerde illegalen anders dan het beleid gericht op overige gedetineerden? Hebben zij dezelfde rechten op het gebied van medische zorg, rechtsbijstand en contact met de buitenwereld?

Antwoord 3 en 4

Wanneer een illegale vreemdeling in bewaring wordt gesteld kan dit een strafrechtelijke grond hebben (de vreemdeling heeft een misdrijf gepleegd en wordt hiervoor bestraft) of een bestuursrechtelijke grond (de vreemdeling wordt met het oog op zijn/haar uitzetting in vreemdelingenbewaring gesteld). Beide vormen van detentie vallen onder de werking van de Penitentiaire beginselenwet. In het kader van deze wet gelden voor illegale gedetineerden dezelfde rechten op het gebied van medische zorg, rechtsbijstand en contacten met de buitenwereld als voor andere gedetineerden. Echter, het gegeven dat een illegale gedetineerde geen titel heeft om zich in Nederland op te houden kan wel tot beperkingen leiden. Zaken zoals regimair verlof en plaatsing in een beperkt beveiligde inrichting kunnen om die reden niet aan de orde zijn.

Vraag 5

Zijn u gevallen bekend waarin de rechten van gedetineerde illegalen in Nederlandse detentie-inrichtingen getreden worden, met name op het gebied van medische zorg, rechtsbijstand en contacten met de buitenwereld? Zo ja, hoe heeft u hierop gereageerd? Zo nee, bent u bereid te onderzoeken of hier sprake van is?

Vraag 6

Welke waarborgen zijn er om te voorkomen dat illegalen slechter behandeld worden dan andere gedetineerden?

Antwoord 5 en 6

Mij hebben geen signalen bereikt waaruit blijkt dat de rechten van gedetineerde illegalen niet zouden worden gerespecteerd. Overigens kunnen eventuele klachten over deze rechten -zoals gebruikelijk in alle penitentiaire inrichtingen- aan de aan de inrichting verbonden commissie van toezicht en een maandcommissaris worden voorgelegd. Verder houdt de Inspectie voor de Sanctietoepassing toezicht op alle penitentiaire inrichtingen en detentiecentra. Deze dienst bezoekt ook met regelmaat de detentiecentra waar vreemdelingenbewaring ten uitvoer wordt gelegd. De toezichthoudende instanties hebben de mogelijkheid om - eventueel na ontvangen signalen- nader onderzoek uit te voeren. Aldus bestaan er naar mijn overtuiging voldoende waarborgen dat de rechten van illegale gedetineerden niet in het geding komen, en zie ik geen aanleiding om nog nader onderzoek te verrichten.

Vraag 7

In hoeverre kunnen gedetineerde illegalen deelnemen aan reïntegratieprogramma's?

Antwoord 7

In het kader van vreemdelingenbewaring vinden logischerwijze geen op reïntegratie in de Nederlandse samenleving gerichte programma's plaats, omdat dat zich niet verdraagt met het doel van de bewaring, de voorbereiding van de (gedwongen) terugkeer naar het land van herkomst. Ook voor strafrechtelijk gedetineerde illegalen geldt dat zij in beginsel niet in aanmerking komen voor programma's die zijn gericht op de reïntegratie in de Nederlandse samenleving. Het is immers niet de bedoeling dat zij na de strafrechtelijke detentie terugkeren in de Nederlandse samenleving, maar uitgezet worden naar het land van herkomst.

Vraag 8

Wat gebeurt er met gedetineerde illegalen nadat zij hun straf uitgezeten hebben? Worden zij weer op straat gezet? Of worden zij vastgehouden totdat zij uitgezet worden?

Antwoord 8

Niet (langer) rechtmatig in Nederland verblijvende vreemdelingen die wegens een misdrijf zijn veroordeeld tot een gevangenisstraf en de straf hebben uitgezeten, worden in de regel zo spoedig mogelijk na ommekomst van de straf uitgezet. Hiertoe is het VRIS-protocol opgezet. VRIS staat voor vreemdelingen in de strafrechtketen. Het doel van het VRIS-protocol is dat vreemdelingrechtelijke consequenties worden verbonden aan het plegen van strafbare feiten. Dit betekent dat criminele (illegale) vreemdelingen na ommekomst van hun straf uit Nederland dienen te worden verwijderd, bij voorkeur rechtstreeks vanuit strafrechtelijke detentie (dus zonder inzet van vreemdelingenbewaring). Tevens wordt beoordeeld of de veroordeling aanleiding vormt de vreemdeling ongewenst te verklaren. Indien onmiddellijke invrijheidstelling plaatsvindt wordt, conform het protocol, de illegale vreemdeling overgedragen aan de Vreemdelingenpolitie voor verdere toetsing in het kader van vreemdelingenbewaring.

Vraag 9

Wat is uw reactie op de stelling van professor Van Kalmthout dat het Nederlandse beleid ten aanzien van illegale vreemdelingen "louter gericht is op afschrikking, uitsluiting en uitzetting"?

Antwoord 9

Dit betreft een uitslating van de heer Van Kalmthout in het genoemde artikel in NRC Handelsblad.

Het Nederlandse beleid met betrekking tot de aanpak van illegale vreemdelingen is erop gericht te voorkomen dat het aantal mensen in Nederland zonder verblijfstitel verder toeneemt. Daartoe zijn maatregelen uitgewerkt in de Illegalennota.

Het betreft onder meer maatregelen gericht op het aanpakken van diegenen die profiteren van illegaal in Nederland verblijvende personen. Dit geldt voor werkgevers, waaronder ook uitzendbureaus, maar ook voor huiseigenaren en andere verhuurders die illegalen huisvesten en voor mensenhandelaren. Uitgangspunt hierbij is dat vanuit humanitaire overwegingen illegalen

recht behouden op een menswaardige behandeling. Op grond van het zogenoemde koppelingsbeginsel kunnen illegalen geen aanspraak maken op toekenning van verstrekkingen, voorzieningen en uitkeringen. Hiervan kan echter worden afgeweken “indien de aanspraak betrekking heeft op het onderwijs, de verlening van medisch noodzakelijke zorg, de voorkoming van inbreuken op de volksgezondheid of de rechtsbijstand aan een vreemdeling.” (artikel 10 lid 2 Vw2000).

Met betrekking tot de toegang tot medische zorg beoordeeld de zorgverlener of de hulpvraag als medisch noodzakelijke zorg kan worden beschouwd. Als er sprake is van een acute situatie die levensbedreigend is of waar het risico van blijvend letsel bestaat, zal altijd medische hulp worden geboden. Medische hulp aan kinderen en medische zorg rond geboorte en zwangerschap behoren altijd te worden verleend. De Nederlandse praktijk voldoet aan de internationaalrechtelijke verplichtingen. De ethische eisen waaraan een arts is gebonden, sluiten het weigeren van medisch noodzakelijke zorg uit.

Vraag 10

Komt het voor dat illegalen in Nederland gedetineerd worden met als motief afschrikking of uitsluiting?

Antwoord 10

Het in vreemdelingenbewaring stellen van illegalen heeft tot doel het bevorderen van het vertrek uit Nederland.

1) NRC Handelsblad, 13 september 2006